

Metodický list k inscenaci Monument pro Hradiště

Milí pedagogové,

tyto metodické a pracovní listy pro vás Slovácké divadlo vytvořilo ve snaze nabídnout pomocnou ruku při reflexi inscenace s vašimi studenty.

Metodické listy jsou ukázkou toho, jakým způsobem lze s žáky o divadle diskutovat, jak pracovat se zážitkem, který si odnesli, a jak témata, v inscenacích obsažená, využít ve výuce.

Cílem této nově vznikající lektorské činnosti je podpořit žáky v přemýšlení nejen o konkrétní inscenaci, ale i o divadle jako takovém. Jde o rozvoj jejich fantazie, komunikace, kreativity a také o podporu divácké gramotnosti. Vyšším cílem je potom vedení žáků k návštěvám divadla a dalších kulturních institucí, které přispívají k jejich všeobecnému přehledu, duševnímu rozvoji a rozvoji sociální inteligence.

Metodické listy obsahují aktivity, které můžete ve výuce použít před nebo po představení. Aktivity jsou skládány v logické návaznosti a jsou voleny tak, aby se daly uskutečnit v klasické třídě. Pracovní list je pak určen přímo do rukou žáků.

Pokud byste potřebovali poradit, jak s metodickými a pracovními listy pracovat, neváhejte se obrátit na naši lektorku Terezii Čermákovou: cermakova@slovackedivadlo.cz.

Tento metodický list je určený k vyplnění **PŘED i PO zhlédnutí** inscenace. Obsahuje informace o historickém kontextu, o autorovi, o tvůrcích, dále pak praktická cvičení pro studenty, ale také tipy k diskuzi. Vzhledem k tématům obsažených v inscenaci – Mnichovská dohoda, historie, umění se rozhodnout, schopnost nést následky, atd. – **doporučujeme materiál využít v předmětech dějepis, český jazyk či literatura.**

Jednotlivé aktivity na sebe navazují, ve výsledku je však na pedagogovi, kterou aktivitu využije a kterou ne.

Časová dotace určená pro vyplnění, ale i diskuzi PŘED představením – 45 minut.

Časová dotace určená pro vyplnění, ale i diskuzi PO představení – 45 minut.

O inscenaci

(zdroj: web Slováckého divadla)

Monument pro Hradiště je fiktivním příběhem o tom, komu se v minulosti mohla v Uherském Hradišti stavět velkolepá socha, kdyby se události po Mnichovské dohodě odehrály jinak.

Dramatik Pavel Molek ve své brilantní konverzační komedii s konkrétním historickým námětem odhaluje téma zdánlivě dávného národního traumatu z pohledu teze „co by se stalo, kdyby“, a přitom v kontrastu faktů pracuje především s mentalitou současných obyvatel naší země.

Jak by asi probíhalo slavnostní odhalování pomníku, kdyby vzal kdysi do rukou osud Čechů razantní Emanuel Moravec, nebo kdyby nám přišel na pomoc J. V. Stalin, a nebo kdyby se britský mírotvorce Neville Chamberlain jednoduše zachoval opačně, než se reálně stalo? Vtipně koncipovaná hra s těmito otázkami, které českou historii trápí desítky let, pracuje především!

Napadlo by vás, že by se historie českého národa odvíjela úplně jinak, kdyby Hana Benešová nebyla toho času zrovna v lázních?

O autorovi

(zdroj: program k inscenaci Monument pro Hradiště)

Pavel Molek (* 1980)

Český soudce, právník a rozhlasový dramatik. Monument pro Hradiště je jeho první divadelní hra. Od roku 2015 působí na Katedře ústavního práva a politologie na Právnické fakultě Masarykovy univerzity a v roce 2016 začal působit jako soudce Nejvyššího správního soudu v Brně. Je autorem a součástí redakční rady časopisů Soudní rozhledy a Vienna Journal on International Constitutional Law. Podílel se taky jako autor na řadě publikací, např. Právo na spravedlivý proces, Soudní přezkum voleb.

Ve své dramatické tvorbě se Pavel Molek věnuje zásadním událostem československé historie. Leitmotivem jeho her je tak často rozhodnutí jedince, které ale mnohdy ovlivnilo celý národ. V českém rozhlase debutoval hrou *Má protentokrát obsazená vlast* v roce 2015, která pojednává o okamžicích života dirigenta Václava Talicha při zkoušení Smetanových symfonických básní *Má vlast* v roce 1939. Z jeho pera pochází i hry *Život podle Karla* (2016), *Hle, vítěz přichází* (2017), *Pokušení svatého Vojtěcha* (2019), *Švédská cena míru* (2021), trilogie *Tři životy Dmitrije Šostakoviče* (2019), *Vzkříšení Fjodora Michajloviče Dostojevského* (2019) a *Křížovatky* (2023). V rámci rozhlasové práce je autorem více než dvou set dílů soutěže *Souboj s pamětí* (2009–2010) a několika rozhlasových historických dokumentů.

Tvůrčí tým

SCÉNA _____ PAVEL BORÁK

KOSTÝMY _____ MARKÉTA SLÁDEČKOVÁ

HUDBA _____ MARIO BUZZI

DRAMATURGIE _____ HANA HLOŽKOVÁ

REŽIE _____ LUKÁŠ KOPECKÝ

Náměty k diskuzi + pracovní list (s řešením)

Část I. – PŘED PŘEDSTAVENÍM

1 Může se ti hodit I.:

MNICHOVSKÁ DOHODA (nebo také Mnichovský diktát, Mnichovská zrada) (zdroj: Paměť národa)

➤ V noci z 29. na 30. září 1938 se v bavorském městě Mnichově setkali představitelé čtyř evropských mocností.

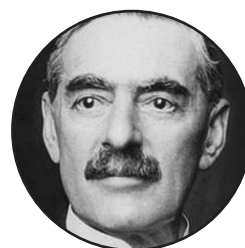
Édouard Daladier
(Francie)

Benito Mussolini
(Itálie)

Adolf Hitler
(Německo)

Arthur Neville
Chamberlain
(Velká Británie)

➤ Předmětem jednání byla napjatá politická situace v Československu. Na základě přijaté dohody se mělo Československo vzdát svých pohraničních území, tzv. Sudet, která byla osídlená Němci. V Sudetech tehdy žilo víc než 3 miliony obyvatel a dle dohody měla tato území připadnout hitlerovskému Německu. Zástupci Československa se jednání přímo neúčastnili a výsledek jim byl sdělen až po jeho skončení. Proto je tato konference často označovaná frází „o nás bez nás“.

Československo, které dohodu nakonec přijalo, ztratilo (poté, co menší části území připadly Polsku a Maďarsku) celkem 41 000 kilometrů čtverečních území a 4,9 milionu obyvatel, převážně německé, polské a maďarské národnosti. Tato událost zapříčinila konec první republiky a vznik tzv. druhé republiky. Mnichovská dohoda zvýšila Hitlerovo sebevědomí, urychlila a podpořila německé expanzionistické plány a tím uspišila cestu k novému válečnému konfliktu.

A. N. Chamberlain si podává ruku s A. Hitlerem na mnichovské konferenci.

Zleva: A. N. Chamberlain, É. Daladier, A. Hitler a B. Mussolini.

2 Může se ti hodit II.:

NIC NENÍ ČERNOBÍLÉ

- Ještě teď, 86 let po uzavření Mnichovské dohody, je to pro mnoho lidí živé téma a stále naši společností kolují debaty, co by bylo, kdyby nás tehdy dané velmoci nezradily. Mnoho lidí si myslí, že k uzavření dohody došlo z ničeho nic. Ke všem rozhodnutím však odjakživa vedl jakýsi vývoj událostí, který ale často zůstává v pozadí. Pojdme se tedy podívat na zajímavá fakta, která lemovala cestu od roku 1918, kdy poprvé v historii začala existovat samostatná Československá republika, až k osudnému datu 29. října 1938.

1918

Při vzniku Československé republiky se předpokládalo, že se v srdci Evropy rodí nový demokratický stát, pro představu takové druhé Švýcarsko. Silný, zdravý, velkorysý k menšinám.

Zádrhel č. 1 – chování Čechoslováků k menšinám. Vůči „naším“ Maďarům, Polákům, Němcům ani Rusínům jsme úplně féroví být nedokázali. Důkaz toho lze najít v tehdejší ústavě, kde se píše o státu Československého národa.

Na vedoucí pozice byli dosazováni Češi.

Zádrhel č. 2 – špatné PR v Evropě. Přesuneme se do 30. let. V roce 1933 u nás byla založená Sudetoněmecká strana, jinak také Henleinovci. (Podle zakladatele strany Konrada Henleina, který tíhnul k nacismu.)

Tehdejší situace v Československé republice se před velmocemi mohla prezentovat tak, že jsme poslední ostrůvek demokracie. Tou dobou už totiž v okolních státech (v Rakousku, Maďarsku, Polsku, Německu, SSSR) byly nedemokratické režimy. A právě tento poslední ostrůvek byl ohrožen působením nově vzniklé extremistické strany.

Jaká byla realita? Konrad Henlein udělal přesný opak – velmocím prodal příběh o tom, jak jsou Němci v Československu utlačováni.

Zádrhel č. 3 – v otázce obrany jsme příliš mnoho spoléhali na naše spojence. Zbraně vyrobené v Československu se vyvážely. Náš stát se začal na válku připravovat až v roce 1936. Začaly se stavět pevnosti a vytvářet plán obrany. Tyto dvě věci však nešly ruku v ruce, tím pádem byl obranný systém nefunkční.

Československo k tomu všemu nemělo dobré vztahy se sousedním Polskem a Maďarskem. Důvodem bylo to, že v letech 1918–1920 obsadilo části jejich území.

Nadešla noc z 29. na 30. září 1938.

3 Může se ti hodit III.:

SEZNAMTE SE (Následně přiřaď správné písmeno ke jménu s portrétem.)

- A** Narodil jsem se v roce 1884 v Kožlanech. V roce 1915 jsem emigroval do Paříže, kde jsem spolu s T. G. Masarykem organizoval zahraniční odboj. V letech 1918–1935 JSEM BYL MINISTREM ZAHRANIČÍ A 18. 12. 1935 JSEM SE STAL 2. PREZIDENTEM ČESKOSLOVENSKÉ REPUBLIKY. Hlavou státu jsem byl v nelehké době a musel jsem dělat zásadní rozhodnutí. Po nátlaku Francie a Velké Británie jsem se **PODROBIL MNICHOVSKÉMU DIKTÁTU A 5. 10. 1938 JSEM ABDIKOVAL** (tzn. že jsem odstoupil z postu prezidenta) a odletěl s manželkou Hanou do Velké Británie. Tam jsem se během **2. SVĚTOVÉ VÁLKY PODÍLEL NA ZAHRANIČNÍM ODBOJI** a později jsem **VYTVOŘIL V LONDÝNĚ EXILOVOU VLÁDU** (1940–1945). Po 2. světové válce jsem vydal tzv. **BENEŠOVY DEKRETY** – zákony, které se týkaly hlavně Němců, Maďarů a kolaborantů, řešily otázku jejich odsunu a zabavení jejich majetku. Dne 7. 6. 1948 jsem odmítl podepsat novou ústavu, opět jsem abdikoval a v témže roce jsem zemřel.
- B** Jsem známý jako člen Konzervativní strany a bývalý premiér Velké Británie. Narodil jsem se roku 1869 v Birminghamu. Po 1. světové válce jsem působil jako **POSLANEC DOLNÍ SNĚMOVNY** Spojeného království, byl jsem také **MINISTREM ZDRAVOTNICTVÍ A MINISTREM FINANČÍ**. **V LETECH 1937–1940 JSEM PŮSOBIL JAKO BRITSKÝ PREMIÉR**. V zahraniční politice jsem uplatňoval **POLITIKU APPESEAMENTU** — tzv. politiku ústupků. Konkrétním příkladem byla snaha usmířit si Německo. A jak souvisí moje osoba s tehdejším Československem? Byl jsem jedním ze čtyř státníků, kteří podepsali Mnichovskou dohodu a přistoupil jsem tím na požadavek nacistického Německa. Toto mé rozhodnutí tehdy ocenil britský lid i královská rodina. Na základě stupňující se agresivní politiky jsem ale nakonec **VYHLÁSIL 3. 9. 1939 NĚMECKU VÁLKU**. O rok později jsem zemřel na rakovinu.
- C** Zná mě celý svět. Narodil jsem se roku 1879 v Gruzii. Byl jsem **RUSKÝ POLITIK, REVOLUCIONÁŘ A TAKY JEDEEN Z NEJKRUTĚJŠÍCH DIKTÁTORŮ** v dějinách. V roce 1922 **JSEM BYL JMENOVÁN GENE-RÁLNÍM TAJEMNÍKEM KOMUNISTICKÉ STRANY**, díky čemuž jsem měl velký vliv. Když v roce 1924 zemřel V. I. Lenin, byl jsem připraven stát se vůdcem Sovětského svazu. Inicioval jsem obrovskou vlnu poprav a kvůli mému rozhodnutí kolektivizovat zemědělskou půdu hladovělo téměř milion Rusů a několik milionů Ukrajinců. **V ROCE 1935 ČESKOSLOVENSKO UZAVŘELO SE SO-VĚTSKÝM SVAZEM SMLOUVU O VOJENSKÉ POMOCI** v případě, že bude napadeno Německem. **ZE 2. SVĚTOVÉ VÁLKY, VE KTERÉ PADLO PŘES 20 MILIONŮ RUSŮ, NAKONEC SOVĚTSKÝ SVAZ VYŠEL JAKO JEDNA Z VÍTĚZNÝCH ZEMÍ**. Po válce jsem dál stál v čele Sovětského svazu. Zemřel jsem v roce 1953.
- D** Narodil jsem se v roce 1888 v Třebíči. Během **1. SVĚTOVÉ VÁLKY JSEM BYL JEDNÍM Z VELITELŮ ČESKOSLOVENSKÝCH LEGIÍ V RUSKU**, v bitvě u Zborova jsem **PŘIŠEL O PRAVÉ OKO**. V roce 1926 jsem se stal **MINISTREM NÁRODNÍ OBRANY**, o rok později jsem pak získal hodnost **ARMÁDNÍHO GENERÁLA**. Když se 29. září 1938 československá vláda podřídila Mnichovské dohodě, byl jsem povolán na Pražský hrad, abych uklidnil demonstranty, kteří chtěli s Němci bojovat. Musel jsem tehdy zastoupit prezidenta Beneše, který spal. Poté jsem se na chvíli stal **PŘEDSEDOU „ÚŘEDNICKÉ“ VLÁDY ČESKOSLOVENSKA** (1938). Jakmile 15. 3. 1939 obsadili Němci náš stát, stáhl jsem se do ústraní. I když jsem byl v první republice vojenskou legendou, po 2. světové válce jsem byl bezdůvodně označen za kolaboranta a odsouzen za vlastizradu ke dvaceti létům vězení. V roce 1960 jsem byl po amnestii propuštěn a živil jsem se jako noční hlídač. Až v roce 2022 jsem byl plně zproštěn všech nespravedlivých obvinění.

E Narodila jsem se v roce 1885 v Domaslavicích a mé rodné jméno bylo Anna Vlčková. Na přání mého budoucího muže jsem se z Anny přejmenovala na Hanu (v mládí mu totiž dívka jménem Anna zlomila srdce). **BĚHEM 1. SVĚTOVÉ VÁLKY JSEM SE ÚČASTNILA ODBOJE** a byla jsem obviněná z toho, že schovávám spisy T. G. Masaryka. Kvůli tomu, a také kvůli Edvardově zahraniční politické činnosti, jsem **KE KONCI VÁLKY STRÁVILA 11 MĚSÍCŮ VE VĚZENÍ**. Později, jako manželka prezidenta, jsem aktivně vykonávala reprezentativní funkci první dámy a díky svému osobitému stylu, jsem se stala **MÓDNÍ IKONOU TEHDEJŠÍHO ČESKOSLOVENSKA**. Manželovi jsem byla oporou, například jsem mu jako zvláštní sekretářka **POMÁHALA S PŘÍPRAVAMI PROJEVŮ**. Během 2. světové války jsem pracovala pro Mezinárodní červený kříž. Po smrti manžela jsem se už politicky neprojevovala, ale dál jsem žila kulturním životem. Zemřela jsem v roce 1974.

F Jsem považován za symbol kolaborantství (tedy spolupráce s nepřáteli) s nacistickým režimem. Narodil jsem se v roce 1893 v Praze. **BĚHEM 1. SVĚTOVÉ VÁLKY JSEM BOJOVAL NA SRBSKÉ FRONTĚ**, padl jsem do ruského zajetí a později jsem byl členem československých legií v Rusku. Účastnil jsem se několika bitev. Po válce jsem byl profesionální voják v Československé armádě. **V ROCE 1938 JSEM PATŘIL K NEJVĚTŠÍM ODPŮRČŮM BENEŠOVA ROZHODNUTÍ PODŘÍDIT SE MNICHOVSKÉMU DIKTÁTU**. Přemýšlel jsem i o emigraci, protože jsem se bál, že mě popraví za moje protinacistické články. Stal se ale opak, **NACISTÉ MI V ROCE 1939 NABÍDLI SPOLUPRÁCI**, později jsem **PŘÍSAHAL VĚRNOST NĚMECKÉ ŘÍŠI**. Mimo jiné jsem se stal ministrem školství a lidové osvěty protektorátní vlády. Během Pražského povstání v roce 1945 jsem spáchal sebevraždu.

Přiřad'te medailonky ke jmenům s fotografiemi.

Arthur Neville Chamberlain

A **B** C D E F

Emanuel Moravec

A B C D E **F**

Edvard Beneš

A B C D E F

Jan Syrový

A B C **D** E F

Josif Vissarionovič Stalin

A B **C** D E F

Hana Benešová

A B C D **E** F

4 Může se ti hodit IV.:

CO JE DOBRÉ VĚDĚT O MONUMENTU PRO HRADIŠTĚ?

- ⇒ co to je tzv. **„nekorektní komedie“ v rámci této inscenace** – Nekorektní lze nahradit slovem nesprávný/neslušný. Oba tyto významy se dají pro inscenaci Monument pro Hradiště využít. Nesprávný v tom smyslu, že příběh vychází z reálné historie, ale situace odehrávající se na jevišti, jsou smyšlené. Neslušný v tom smyslu, že použitý humor, místy až černý humor, se může divákovi zdát jako nevybíravý.
- ⇒ **humor jako obrana** – Právě v těch tragických situacích se člověk často brání humorem.
- ⇒ **„co by kdyby“** – Situace, které ve hře uvidíš pracují s modelem, co by se stalo, kdyby to tehdy v roce 1938 dopadlo jinak.
- ⇒ **„rýpaní se“ ve starých ranách** – Mnichovská konference proběhla před osmdesáti šesti lety, v danou chvíli se museli umět politici rozhodnout a jednat. Stále se najdou lidé, kteří to vnímají jako velkou křivdu a ránu. Co takhle si zkusit odpovědět na otázku, jestli by byla jiná varianta ta správná a ideální?

Část II. – PO PŘEDSTAVENÍ

1 První myšlenka, která tě napadne při vzpomínce na inscenaci Monument pro Hradiště?

2 Které momenty tě nejvíc pobavily?

3 Jak bys popsal/a charaktery postav, které jsi viděl/a přímo v inscenaci Slováckého divadla?

Edvard Beneš:

Emanuel Moravec:

Jan Syrový:

Neville Chamberlain:

Hana Benešová:

4 Ve hře byly také vymyšlené postavy, i jejich charakter zkus pár slovy popsat.

Odhalovačka monumentů:

Tajemník:

Doplňující otázka: Jak jsi pochopil/a, že tajemníka hrál ve všech třech situacích jeden herec?

Bufetářka:

Doplňující otázka: Proč si myslíš, že byly součástí hry její výstupy?

- 5 Která postava byla pro tebe osobně hlavní a proč?
- 6 Jak jsi pochopil/a závěr inscenace? (Co podle tebe znamenalo, že socha nebyla celá?)
- 7 Přišel ti některý ze tří scénářů ideální v tom smyslu, že bys byl/a pro, aby to v roce 1938 dopadlo přesně podle něj? Pokud ano, který?
- 8 Dokážeš si představit, že bys byl/a v kůži Edvarda Beneše? Že by ses musel/a rozhodnout za celou republiku?
- ⇒ **Poznámka pro pedagogy:** Níže se záměrně otáčí pozornost přímo k žákům. Pro všechny je lehké soudit a říkat si, jak bychom se v danou situaci uměli zachovat lépe. Proto se téma rozhodnutí pokusíme přiblížit přes jejich vlastní aktuální životní situaci. U této části doporučujeme nechat si čas na diskusi o tématu rozhodování se.
- 9 I ty ve svém životě děláš rozhodnutí. Jaké bylo poslední velké rozhodnutí, které jsi musel/a udělat? Zkus si vzpomenout na takové, které výrazně ovlivnilo tvůj dosavadní život (například změna školy; nový koníček; přihláška na střední školu; ukončení koníčku, který děláš dlouho; konec přátelství s někým blízkým,...).

- 10 Stalo se toto rozhodnutí znenadání nebo k němu vedla dlouhá cesta, na základě které ses rozhodoval/a? Zkus se rozepsat v pár větách.
- 11 Jak moc jednoduché/složitě pro tebe bylo rozhodnout se v tu danou chvíli a nést případné následky?
- 12 Zkus si teď znovu položit otázku, zda si dokážeš představit, že bys byl/a v kůži Edvarda Beneše, když musel rozhodnout za celou republiku. Případně na místě kohokoliv, jehož rozhodnutí ovlivní miliony lidí na několik let dopředu. Jaká bude tvoje odpověď?
- 13 Je něco, co bys rád/a vzkáزال/a autorovi?